

ΟΙ ΒΟΥΛΓΑΡΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ΜΑΣ

A'.

Κατὰ τὸ 679 μ. Χ. ἤλθον καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν
κάτω Μοισίαν (μεταξὺ Δουνάβεως καὶ Αἰμου) τὴν ἐξ αὐτῶν
ἔκτοτε Βουλγαρίαν ὀνομασθεῖσαν, οἱ Βούλγαροι.

Οἱ Βούλγαροι, λαὸς Ταταρικῆς καταγωγῆς ἐκ τῆς Ἀσίας
προερχόμενος διὰ διαφορῶν περιπλανήσεων καὶ σταθμῶν ἐπὶ
τῆς Σκυθίας ἢ Σαρματίας ἤτοι τῆς σημερινῆς μεσημβρινῆς
Ρωσσίας ἔφθασαν καὶ κατεσκήνωσαν πρὸς βορρᾶν τοῦ Εὐξεί-
νου Πόντου. Ἐκεῖ διηρέθησαν εἰς πέντε μέρη, ὧν τὰ μὲν
τέσσαρα ἐζήτησαν ἀλλαχοῦ τύχην, ἐν δὲ ἦλθε καὶ ἑστησε
τὰς σκηνάς του ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως
παρὰ τὰς εἰς τὴν Μαύρην Θάλασσαν ἐκβολὰς αὐτοῦ· καὶ
ἐκεῖθεν ἤρχισε νὰ εἰσβάλλῃ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν κράτος καὶ
νὰ διαπράττῃ ληστρικὰς ἐπιδρομὰς.

‘Ο τότε βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ὁ Παγωνάτος ἐξεστρά-
τευσε πρὸς τιμωρίαν αὐτῶν ἄγων πεζικάς καὶ ναυτικές δυ-
νάμεις, ἀλλ’ ἀτυχῶς ἡσθένησε καὶ ἀπῆλθε τοῦ στρατοπέδου
πρὸς θεραπείαν καὶ ὁ στρατὸς περιῆλθεν εἰς ἀταξίαν καὶ πα-
ραλυσίαν παρεξηγήσας μάλιστα τὴν ἀναχώρησιν αὐτοῦ. Οἱ
δὲ Βούλγαροι ἐκ τῆς εὐκαιρίας ταύτης ὠφελοῦμενοι διέβησαν
τὸν Δούναβιν καὶ κατεσκήνωσαν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης αὐτοῦ
ἐπὶ τῆς σήμερον καλουμένης Δοβρουτζᾶς. Οἱ ἐν Δοβρουτζᾷ
στρατοπεδεύσαντες Βούλγαροι ἦσαν ὀλίγοι, ἀλλ’ ὑποτάξαν-
τες ἢ μᾶλλον παραλαβόντες συμμάχους τοὺς περὶ τῆς Δο-
βρουτζᾶς λαοὺς τῆς Μοισίας, τοὺς προγόνους τῶν σημερινῶν
Βλάχων καὶ Ἀλβανῶν ἐξέτειναν τὸ κράτος αὐτῶν μέχρι τῆς
Θράκης, σύνορον δὲ τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ Βουλγαρικοῦ κράτους
ἦτο τὸ ὄρος Αἶμος. Οἱ Ἀσιανοὶ λοιπὸν βάρβαροι Βούλγαροι
κατέλαβον ξένην χώραν ἀνήκουσαν δικαίῳματι κυριαρχίας
εἰς τοὺς Ἕλληνας.

Οἱ Βούλγαροι ἀπὸ τῆς ἐκεῖ ἐγκαταστάσεώς των ἐξεγει-
ροντες τοὺς ῥηθέντας λαοὺς καὶ βοηθούμενοι ὑπ' αὐτῶν δὲν
ἔπαυον διαβαίνοντες τὰ σύνορα τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους, τὸν
Αἴμον, καὶ διαπράττοντες ληστρικὰς ἐπιδρομὰς ἐπωφελοῦ-
μενοι ἐκ τῶν μακρῶν καὶ μεγίστων πολέμων, τοὺς ὁποίους
διεξήγαγε τὸ ἡμέτερον κράτος κατὰ ἰσχυροτάτων ἐχθρῶν.
Μολοντοὶ δὲ ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς συνεκεντροῦτο εἰς τὴν
Ἀσίαν ἔνθα ἦτο τὸ θέατρον τοῦ πολέμου καὶ ἡρωϊκῶς ἡγω-
νίζετο κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος, ἐν
τούτοις οἱ μένοντες ὀλίγοι στρατιῶται εἰς τὴν Θράκην ἤρχον
νὰ καταδιώκωσιν αὐτοὺς φυγόντας ἅμα τῇ ἐμφάνισι των
καὶ εἰσβάλλοντες εἰς τὴν Βουλγαρίαν καὶ τιμωροῦντες αὐτοὺς
βαρέως νὰ ἀναγκάζωσι νὰ περιορίζωνται καὶ νὰ ταπεινῶν-
ται. Ἀλλ' ὁ Ἀσιανὸς οὗτος λαὸς, καίπερ ζῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ,
καίπερ ζῶν πλησίον τῶν Ἑλλήνων, τοῦ τότε πλέον πεπολι-
τισμένου λαοῦ τοῦ κόσμου, καίπερ πάντοτε πατασσόμενος
καὶ φοβερά τραύματα ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας
λαμβάνων, ἐν τούτοις δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποβάλῃ τὰς θηριώδεις
αὐτοῦ ὁρμὰς καὶ τὰ ἐνστικτα, νὰ σωφρονισθῇ καὶ τραπῇ εἰς
ἡσυχον καὶ εἰρηνικὸν βίον, καὶ εἰς πρώτην παρουσιαζομένην
εὐκαιρίαν ἐπανελαμβάνε τὰς προσφιλεῖς αὐτοῦ ληστροπραξίας
καὶ τὰ θηριώδη ἔργα. Μάτῃν ἔκλειον πρὸς τοὺς Βουλγάρους
συνθήκας οἱ Ἕλληνες αὐτοκράτορες τῆς Κωνσταντινουπόλεως,
οἱ Τάταροι δὲν φυλάττουσι τοὺς ὅρκους, δὲν σέβονται τὰς συν-
θήκας. Μάτῃν ἐδίδαξαν αὐτοὺς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν,
ὄντας εἰδωλολάτραις, τὸ φῶς τοῦ χριστιανισμοῦ δὲν ἠδυνήθη
νὰ φωτίσῃ τὴν μαύρην καὶ σκοτεινὴν ψυχὴν των· ὥς ὁ θερ-

* Σ. Παναγιωτοπούλου.

μανθείς ὁφίς δαγκάνει πρῶτον τὸν εὐεργέτην τοῦ οὗτω καὶ
οἱ Βούλγαροι πρῶτους ἐπληξάν τοὺς ἐκχριστιανίσαντας αὐ-
τοὺς Ἕλληνας.

Οἱ βούλγαροι ἐξηκολούθουν φυλάττοντες τὰ βάρβαρα ἤθη καὶ ἔθιμα αὐτῶν, ὧν ὅμοια μόνον εἰς τοὺς πλέον βρβάρους λαοὺς τῆς Ἀφρικῆς δύναται τις νὰ εὕρῃ σήμερον. Στυγερά ὤμοστος, ἀπηνὴς ἀπανθρωπία, αἰμοχαρὴς ληστεία, ἀρπαγὴ, λεηλασία, φόνοι, αἰχμαλωσίαι, ἐμπρησμοί, πονηρία, δολιότης, ἐπιπορκία, καὶ ἐν γένει ἡ φρικωδέστερα θυριωδία καὶ ὁ ἔσχατος κτηνώδης βίος χαρακτηρίζουν τὸν λαὸν τοῦτον. Τοιοῦτοι οὗτοι καὶ εἰς τοιαύτας σχέσεις διατελέσαντες πρὸς τὸ Ἑλ-
 ὶντες καὶ εἰς τοιαύτας σχέσεις διατελέσαντες πρὸς τὸ Ἑλ-
 ληνικὸν κράτος οἱ βούλγαροι διήγαγον ἐπὶ τριακισία περίπου
 ἔτη, ὅτε ὁ ἡρώϊκός βασιλεὺς ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Τσιμισκῆς ὑπέ-
 ταξεν αὐτοὺς εἰς τὸ Ἑλληνικὸν σκῆπτρον.

ТОУТО, НИКА (xθ')

Φιλοπατρία

 K'

Κ

Διηγούμενοι ἄλλοτε (Πάτρια ἐτ. 1904 ἀρ. 22 μέχρι
ἐτ. 1905 ἀρ. 18) τὰς ἐπαναστάσεις τοῦ γένους ἡμῶν ἐπὶ
τῆς τουρκικῆς κατακτήσεως εἵπομεν ὅτι, ἐν ᾧ οἱ Σύριοι, οἱ
Ἀρμένιοι, οἱ Βούλγαροι, οἱ Ἄλβανοι οὐδέποτε ἐπὶ πεντακό-
σια ἔτη, ἀφ' οὗ ἐπεσον ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν Τούρκων,
ἐκινήθησαν οὐδ' ἐλάχιστον εἰς ἀγῶνα τινα ὑπὲρ τῆς ἀπελευ-
θερώσεώς των, ἀλλ' ἔχαιρον καταπατούμενοι ἐν τῷ βορ-
ρῳ τῆς δουλείας, ἄνευ φιλολογίης, ἄνευ τέχνης, ὅπως καὶ
κατὰ πάντα τὸν πρότερον ἐθνικὸν αὐτῶν βίον, τὸ γένος ἡμῶν
ἐξέει νὰ δείξη ὅτι πλέον ἢ εικοσάκις ἐπάνεστησεν ἑαυτὸ εἰς
βίον ἐλεύθερον κατὰ τὰ τριακόσια ἐρχήσι. Διότι μὲ ὅλον τὸ
ἐπὶ παντός τοῦ ἔθνους ὁσμινικῆς αἰστικῆς, εἶχε διασωθῇ τὸ
σκότης τῆς δουλείας, δουλείας, ὥστε καὶ ἐν τῇ τέχνῃ νὰ ἔχη εἰς
φῶς τῆς διανοίας αὐτοῦ, ὥστε καὶ ἐν τῇ τέχνῃ νὰ ἔχη εἰς
ἐπίδειξιν ἀρχιτεκτονήματα θέας ἄξια καὶ ζωγράφους καὶ
τορευτὰς τῶν μετέλλων καὶ τῶν ξύλων συνδεόντας τὸ ὑψηλὸν
τοῖς γράμμασι τεχνίτας τοῦ λογιζομένου καὶ τοῦ μουσικοῦ,
μετὰ τοῦ καλοῦ ἀπὸ τοῦ Χαλκοκονδυλίου καὶ τοῦ Νερουλοῦ,
μέχρι τοῦ Κούμα, μέχρι Ἱακωβάκη Ρίζου τοῦ Νερουλοῦ,
μέχρι τοῦ Ἀθανασίου Χριστοπούλου, μέχρι τοῦ Κωνσταντίνου
Οἰκονόμου.

Οὗτοι πάντες, μεγαλόφρονες, διὰ τῶν ἔργων αὐτῶν υπε-
λάμπους τῶν Ἑλλήνων προγόνων, οὕτω θεοοιδαίς—θεοὶ μάλ-
λιν ἢ ἄνθρωποι—ἐγένοντο ἐν αὐτοῦ ἑκάστοις καὶ μέσα εἰς
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐκάστοις τῶν πολιτῶν εἶχον
τοὺς ἱεροὺς χώρους τῶν κοινῶν συνόδων τῶν πολιτῶν εἶχον
τὴν θέσιν τῶν ἁγίων εἰς τὴν θεότητα Ἐλευθερίαν, εἰς πα-
τήρ, υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα εἶχον ὅτι μεγαλυτέρας τι-
μῆς καὶ μεγαλυτέρας σεβασμῶ ἀξία εἶναι καὶ ἁγιωτέρας
ἐκείνης ἧς ἔχουσιν οἱ ἄλλοι ἐπὶ τῆς γῆς.

Καὶ ἐπὶ τοῦ ἀδάμαντος τοῦ ἐλευθερίου αὐτῆς
δαμάτῃ, ἀδάμαντινῳ ὡσαύτως τοιᾷ, ἐχάρασσον οἱ πατέ-
ρες ἡμῶν τὴν πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆς
καθοσίωσιν τῆς ὑπάρξεώς των. Ἐκ τούτου δὲ ἐπὶ τῶν ὑψη-
λῶν πλακῶν τοῦ ἐθνικοῦ μαρτυρολογίου ὁ μακρὸς ἐκ δόξης
ἀκτινοβολῶν κατάλογος τῶν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀποθανόντων.
Καὶ ἔρχονται ἤδη εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν οἱ γενναῖοι τῆς σῆ-
μερον Παρνασσίδος Ἑλληνες, οἵτινες συνελθόντες ἐντὸς τῆς
ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος ἐν Γαλαξιδίῳ ὥρκι-
σθησαν θένοντες τὰς χεῖρας ἐπάνω εἰς τὰς ἀγίας εἰκόνας
αὐτῶν ἄλλοι τῆς στερηξὲς καὶ ἄλλοι τοῦ πελάγου νὰ βαρέ-
σωσι τοὺς Τούρκους λέγοντας ἢ νὰ πεθάνουμε ἢ νὰ ξεσκλα-

βωθοῦμε· καὶ ὅποιος μετανοήσῃ ἢ σποδῶσῃ αὐτὰ ποῦ εἴ-
παμε, νὰ μὴ ἰδῇ Θεοῦ πρόσωπον». Ἄλλ' ὅμως γνωρίζομεν
ὅτι, ἀφ' οὗ ἀεμαζωχήθησιν τρεῖς χιλιάδες καὶ ἐπήγασιν
κατεπάνω στὸ Σάλωναν, ἐγκατελειφθήσων ἀθέως ὑπὸ τοῦ
Δὸν Ζουάν, ναυάρχου τοῦ Χριστιανικοῦ τῆς Δύσεως· στόλου,
ὅστις εἶχεν ὑποσχεθῇ τὴν βοήθειαν πάσης τῆς ὑπ' αὐτὸν δυ-
νάμεως, ὅτι διελύθησαν, οἱ δὲ ἀρχηγοὶ αὐτῶν προσκληθέντες
μὲ δολίαν προσηνείαν εἰς Σάλωναν ἀσκοτωθήκασιν μὲ χίλια
βασανιστήρια ὀγδοήκοντα οἱ πρῶτοι κεφαλᾶδες (προσεστώτες)
καὶ τάνδρεϊότερες παλληκάρια εἴκοσι δύο Γαλαξειδιώταις,
τρεῖς Βουνοχωρίταις, δύο Πεντεορίταις, τρεῖς Ἀγιαθυμιώταις,
δέκα Βιτρινισιώταις, τρεῖς Κισσελίταις, δύο Βιδαδίταις, εἴ-
κοσι Λοιδωρικιώταις καὶ δεκατέσσαρες Σαλωνίταις· ὅλοι
γὰρ τὴν πατρίδα καὶ τὴν θρησκεία, συμπαθῆμενοι ἀπὸ ὅλων
ταῖς ἡμεροῖς (Χρουνικὸν Γαλαξειδίου).

Καὶ οὗτοι θυσία ἀγιοτάτη ὑπὲρ τῆς πατρίδος διότι, ὅπως δὲν εἶναι ἥρωες μόνον οἱ ἀποθνήσκοντες ἐν ταῖς μαχαίς πάνοπλοι ἀλλὰ καὶ οἱ τάσσοντες ἐκουτοὺς πρὸ τοῦ μαρτυρίου ὑπὲρ ἰδέας τινὸς σεμνῆς, ὅπως δὲν εἶναι ἥρωες ὁ Ἀχιλλεὺς μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ Σωκράτης, οὕτω δὲν εἶναι φιλοπατρίας θαῦμα ὁ Χρῆστος Γρίβας μόνον καὶ οἱ περὶ αὐτὸν οἱ πεσόντες παρὰ τὸν Ἅγιον Ἡλίαν τῆς Μπέσινας ἐν Ἀκαρνανίᾳ, ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδαῖτος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν μετὰ τὴν μάχην τοῦ Πέτα. Οἱ μετὰ τὴν καταστροφήν ἐκείνην ὑποχωροῦντες Ἕλληνες φθάσαντες ἐν ἀταξίᾳ πρὸ τοῦ Μεσολογγίου διεσκορπίζοντο. Οἱ ἐχθροὶ ὑπὸ τὸν Ὁμέρ Βρυώνην καὶ τὸν Ῥεσὴτ Κιουταχῆν τὸν συνετὸν νικητὴν τοῦ Πέτα ἐπύρρουντο ἰσχυροὶ, γινόμενοι δὲ κύριοι τοῦ ἐγκαταλιμπανομένου Μεσολογγίου ἤθελον ἐπέλθῃ κατὰ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος· καὶ εἰσέτι διετηρεῖτο τὸ πλεῖστον τῇ στρατιᾷ τοῦ Δοξμάλη ἐν Κορίνθῳ. Τὸ Μεσολόγγιον λοιπὸν ἦτο ἐθνικὴ ἀνάγκη νὰ κρατηθῇ. Ἀλλὰ τίς ἤθελεν εἶναι ὁ θαρσυκάρδιος ὁ μέλλων νὰ ἐγκλεισθῇ εἰς ἐκεῖνον τὸν μακδρότοιχον, τὸν μέλλοντα τάφον; Ὁ ἀπόλεμος ἐκεῖνος, ὁ τοῦ λόγου τοῦ κομποῦ χειριστὴς μάλλον ἢ τοῦ ξίφους, ὁ μὴ περιβεβλημένος τὰ μεταξοκέντητα **μεϊτανωλέκα**, τάργυρᾶ ἄρματα, τὰ **τσαπράξια** καὶ τὰ **χαιμαλιά**, ὁ Μαυροκορδαῖτος. Εἶπεν εἰς τοὺς περὶ αὐτόν· «ἐγὼ θὰ εἰσέλθω καὶ θὰ σώσω, ἂν δυνθῶ, τὸ Μεσολόγγιον, ἄλλως θ' ἀποθάνω ἐδῶ». Ἀλλὰ καὶ οἱ πολεμισταί, οἱ πατέριοι μάλιστα ἔχοντες τὸ προκινδυνεύειν, δὲν ἐγκατέλιπον ἐκεῖνον μόνον. Ἐξαικόσιοι τὸν ἠκολούθησαν καὶ συνεισῆλθον εἰς τὸ Μεσολόγγιον μετὰ μάνδραν πρόστυχον περικλειόμενον καὶ ὀλίγα ἔχον παλαιὰ, κακὰ σιδηρὰ τηλεβόλα. Τὸν ἠκολούθησαν δὲ καὶ συνεισῆλθον, ὅτε μάλιστα, μετὰ τοὺς λόγους τοῦ Μαυροκορδαῖτος «ἐγὼ θ' ἀποθάνω ἐδῶ» ἠκούσθη ἄγνη καὶ γενναία φωνὴ καὶ ἐγὼ μαζί σου. Ὁ φωνήσας ταῦτα ἦτο ὁ Μάρκος Βότσαρις.

Ἀδιαφορία χάριν τῆς πατριδος πρὸς τὸν κίνδυνον τὸν ἐμφανή. Τοιαύτη ἀδιαφορία πρὸς τὸν θανατηφόρον κίνδυνον ἦτο τῶν καταλαβόντων τὰ φρεατοειδῆ τευχίσματα τοῦ Βαλ-
τεσίου, τῶν ἀναδεξαμένων τὴν ἀμυναν τῆς Κλεισόβης καὶ
τῶν λοιπῶν νησιδίων τῆς λιμνοθαλάσσης τοῦ Μεσολογγίου
(Πάτρια ἔτ. Α' ἀρ. 50, 51, 52 καὶ ἔτ. Β' ἀρ. 3, 5, 6),
ἀδιαφορία φθάνουσα εἰς τὴν ἀπονενοημένην χάριν τῆς πατρι-
δος γνώμην τῶν καταλαβόντων τὸ πλίνθινον Χάνι τῆς Γρα-
βιάς (Πάτρια ἔτ. Ζ' ἀρ. 8—12) καὶ τὸ ἐρημόκαstron τοῦ
Ἀργουῆς (Πάτρια ἔτ. ΙΑ' ἀρ. 21), τῶν ἐπιβιαινόντων τῶν
πυρπολικῶν, τοῦ Βότση καὶ τοῦ λοιποῦ πληρώματος τοῦ
ὕπ' ἀριθμὸν 11 τορπιλοδούλου τορπιλήσαντος τὸ τουρκικὸν
θωρηκτὸν ἐν Θεσσαλονικῇ.

Διότι ἡ ὄψις τῆς πατρίδος μετὰ τὴν ἡλιοφροσύνη αἰγλὴν αὐτῆς ἀφανίζει καὶ τὸν σκοτεινοπρόσωπον θάνατον τὸν ἕνεκα τῶν δεινῶν τοχυμάτων θέτοντα τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν χαλυβδίνην ἐπὶ

ΕΘΝΙΚΗ ΜΟΥΣΑ

ΤΟ ΚΛΕΦΤΟΠΟΥΛΟ

Οἱ κλέφται ἐπροσκύνησαν κ' ἐγένηκαν ραγιάδες.
 "Ἄλλοι φυλάγουν πρόβατα κ' ἄλλοι βοσκοῦνε γίδια.
 Κ' ἓνα μικρὸ κλεφτόπουλο τῆς ἐρημιᾶς καμάρι.
 Τῶν λαγκαδιῶνε σύντροφος δὲ οὐκ ἔνα προσκυνήση.
 Τὸ πλάγι πλάγι πῆγγαινε, τὸν ταμπουρᾶ λαλοῦσε
 "Εἰγὼ ραγιάς δὲν γίνομαι, Τούρκους δὲν προσκυνῶ.

τοῦ στήθους τοῦ ὑπὲρ αὐτῆς προπολεμοῦντος πολίτου. Εἶδομεν τὸν Ὀθρυάδαν (Πάτρια ἔτ. Θ' ἀρ. 43, 44, 45)· ἤριζον διὰ τὴν Θυρεάτιν τὴν ἐν τῇ Κυνουρίᾳ οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ Ἀργεῖοι, ἐστράτευσαν δ' ἐκ τούτου ἐναντίον ἀλλήλων. Ἄλλ' ἵνα μὴ εἰς ἐμφύλιον πόλεμον τοσοῦτον αἶμα χυθῇ Ἑλληνικόν, ἐξεχωρίσθησαν ἐξ ἐκατέρων ἀνὰ τριακόσιοι ἄνδρες, οἱ νικηταὶ δὲ οἱ ἐκ τούτων ἢ ἐξ ἐκείνων ἤθελον κηρύξαι τοὺς μέλλοντας τῆς Θυρεάτιδος κυρίου. Γιγαντοπάλαμοι καὶ οἱ Ἀργεῖοι καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι πολεμιστὰι ἐν συρράξει ἡμιθέων ἔπεσον πάντες, πλὴν δύο, τοῦ Ἀγῆνορος καὶ τοῦ Χρομίου. Ἀργεῖοι ἦσαν οὗτοι. Τὸ αἶμα τὸ ἐκ τῶν ἰδικῶν τῶν πληγῶν καὶ τὸ τῶν ὑπ' αὐτῶν φονευθέντων πολεμίων ἔχει βάψῃ τὰ ὅπλα τῶν, τὸ σῶμα τῶν καὶ τὰς ἀνδρείας τῶν ὅφεις καταλαμπομένας διὰ τὴν νίκην ἐκ χαρᾶς. Ἐκ τῆς χαρᾶς δ' αὐτῆς σπεύδουσι πρὸς τὸ στρατόπεδον αὐτῶν ἀλγοῦντες δεινῶς ἐκ τῶν τραυμάτων ἀλλὰ φαῖδροι τῆς εὐτυχίας ἀγγελιαφόροι. Ἄλλ' ὅμως ἡ ὑπερβάλλουσα χαρὰ ἔρριψεν αὐτοὺς εἰς ὀλίσθημα ἀσυνεσίας· διότι δὲν ἔστησαν κατὰ τὸν Ἑλληνικὸν νόμον τὸ σημεῖον τῆς ἡττης τῶν ἀντιπάλων, τὸ τροπαῖον. Τοῦτο ἔστησε τῶν πολεμίων Σπαρτιατῶν ἡ πολυμήνιος φιλοπατρία. Ἐκείντο ἐν τῷ μέσῳ τῆς παρατάξεως, ἐπὶ σωρείας νεκρῶν τελευταῖοι πεσόντες, τιτᾶνες ἐμπειρίας πολεμικῆς, ἀδαμαντίνης ἀλκῆς σώματος, ἀνδρείας πυριφεγγοῦς, ἀφ' οὗ κατερράγησαν ἐπ' ἀλλήλους, μετ' ἀγῶνα μακρὸν οἱ ἡγεμόνες ἐκατέρως παρατάξεως, Περίλαος ὁ τῶν Ἀργείων καὶ Ὀθρυάδας ὁ τῶν Σπαρτιατῶν. Οὗτος, ἐν ᾧ ἔκειτο ὡς νεκρὸς, ἐκ τῶν ἀλγηδόνων τῶν θηριωδῶν ἐρρίφθη πάλιν ἐπὶ μικρὸν εἰς τὴν ζωὴν, ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ εἶδεν ὑπὸ νεκρῶν κεκαλυμμένον τὸ πεδῖον τῆς μάχης. Πάντες ἔπεσον. Ἀλλὰ τίς ἐκ πῶν δύο ἐνίκησεν; Αὐτὸς λοιπὸν θὰ δώσῃ τὴν νίκην εἰς τὴν Σπάρτην τοῦ ὑπὸ αἶματος περιρρεόμενος, ἔρπων, ἡμιθανῆς, ψυχορραγῶν, συγκρατῶν διὰ τῆς θεσπέσιας ἀγάπης πρὸς τὴν πατρίδα τὴν ἐκφεύγουσαν πνοὴν τοῦ, συνέλεξεν ὅπλα τῶν Ἀργείων, ἔστησε πρόχειρον τροπαῖον ἐξ αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῆς ἀσπίδος τοῦ Περιλάου, ἣν ἐπὶ τοῦ σωροῦ τῶν λοιπῶν ἀσπίδων ἔθηκεν ἐκ τοῦ ἀργύρου περιλαμποῦς ἔγραψε μὲ τὸν δάκτυλον, ἐμβαπτίζων αὐτὸν μέσα εἰς τὰς πληγὰς τοῦ, «Λακεδαιμόνιοι ἀπὸ τῶν Ἀργείων». Καὶ κατέπεσε λάμπων ἐπὶ τῇ νίκῃ παρὰ τὸ τροπαῖον.

Διότι διὰ τοὺς πολίτας, οἷος ὁ Ὀθρυάδας, ἡ πατρίς εἶναι ὅτι ἐν νυκτὶ ἡ πλησιφαῆς σελήνη· ἡ Σαπφὼ λέγει, αἰὶ ἀστέρες περὶ τὴν καλὴν σελήνην ἀποκρύπτουσι τὴν φεινὴν ὅψιν αὐτῶν, ὅταν ἐκείνη πλήθουσα καταλάμπῃ τὴν γῆν ἀργυροφειγῆς. Πρὸ τῆς πατρίδος καὶ ἡ σύζυγος καὶ τὰ τέκνα καὶ αὐτὸς ὁ ἐγωιστικὸς ἀφανίζεται τῆς ζωῆς πόθος. Καὶ ἐρχόμεθα εἰς χρόνους σχεδὸν δύο χιλιάδων καὶ τετρακοσίων ἐτῶν ὕστερον, εἰς τὴν Ἐπανάστασιν μας· τῇ 13 Νοεμβρίου τοῦ 1821 οἱ τὴν Ἀκρόπολιν πολιορκοῦντες ὤρμησαν εἰς ἐφοδὸν κατ' αὐτῆς καὶ ἐγένοντο κύριοι τοῦ κάτω περιβόλου αὐτῆς τοῦ πρὸς νότον, ἔπου τὰ ἀρχαῖα ἐρείπια τοῦ Ἀσκληπείου καὶ τοῦ Ἑλευσινίου, (τότε ἐκαλεῖτο ἡ θέσις Σερπετῆς). Μεταξὺ τῶν πεσόντων ἦτο καὶ ὁ ἄγων εἰς τὴν ἐφοδὸν διακοσίους Σαλαμινίους Γεώργιος Γλύστης. Ψυχομαχεῖ ἐκ τῶν τραυμάτων, ἀλλὰ συγκρατεῖ τὴν ζωὴν· θελεῖ νὰ μάθῃ ἂν ἐπατήθῃ ἡ θέσις, καὶ ἀνοίγων τὰ πελιδνὰ ἐκ τοῦ θανάτου γαίλη τοῦ ἐρωτᾷ τοὺς συστρατιώτας «ἐμβήκαμεν;» καὶ ἀφ' οὗ ἤκουσεν «ἐμβήκαμεν», ἔλαμψεν ἡ ὄψις τοῦ καὶ ἐπετερίψεν ἡ ψυχὴ τοῦ.

Ἡ αὐτὴ ἐθνικὴ γνώμη μετὰ ἐνενήκοντα καὶ ἕνα ἐνιαυτούς. Ἀξιοματικὸς τοῦ ἐνδόξου ναυτικοῦ ἡμῶν εἰς νεότητά φαῖδρον ἀκμάζων καὶ εὐάνθεμον κάλλος, ὁ Νικόλαος Ῥίτσος, ἀφ' οὗ ἔστησεν αὐτὸς τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν ἐν Μυτιλήνῃ

καὶ ἐπολέμησε κατὰ τῶν Τούρκων ἐκεῖ, ἐπέμφθη εἰς Χίον, ὅπου ἐφιλοδοξεῖ νὰ στήσῃ πρῶτος πάλιν τὴν σημαίαν τοῦ κράτους τοῦ Ἑλληνικοῦ. Πρῶτος ἐκόμισε τὰ εὐαγγέλια τῆς ἐλευθερίας εἰς τὴν πατρίδα τοῦ Κοραῆ, προπολεμῶν δὲ καὶ προκινδυνεύων ἔπεσε τρωθεὶς θανάσιμως. Παραλαλεῖ τις πρὸς τὸν θάνατον ἀγωνιζόμενος· ἀλλὰ τοῦ ἀνδρείου τὰ παραλήμματα, ὅταν χαροπαλεῦν, δὲν εἶναι παραλήρημα ἀσημον ἀσῆμου θνητοῦ· ὁ Τίλλυ ὁ πολυθρύλητος στρατηγὸς τοῦ Τριακονταετοῦς πολέμου, συντετριμμένος ὑπὸ σφαίρας τηλεβόλου, μέχρι τελευταίας πνοῆς ὠμίλει περὶ πολεμικῶν ἔργων καὶ ὁ Νέλσων ψυχορραγῶν, αἰσθανόμενος ἐπερχομένην τρικυμίαν, τελευταίαν διαταγὴν εἶπεν «ἀράξατε τὸν στόλον». Οὕτω τῆς ἐνδομύχου ζωῆς ἐκδήλωσις ἦτο τοῦ ἀπλοῦ Σαλαμινίου Γλύστη ἡ ἐρώτησις καὶ ὁ Ῥίτσος εἰς τὸ χαροπαλεῖται αὐτὸν ἐπιθύριζε «εὐχαριστῶ, βασιλίσσά μου, εὐχαριστῶ, ἀλλ' ὡς στρατιώτης ἐφώνει ἄνδρες, ἐμπρὸς εἰς τὴν μάχην», ἀνοίξας δὲ τοὺς ὀφθαλμούς· οὐδὲν ἄλλο τὸν ἱατρὸν (ἐν Βροντάδῳ τῆς Χίου) ἀλλὰ τοῦτο μόνον ἡ ψυχὴ τοῦ, φιλοπατρίας ἱερώτατος βωμός, ἠρώτησεν, «ἐνίκησάμεν;» καὶ ὅτε ἤκουσε, «ναί, καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν», εἶπεν «ἔ, τότε δὲν πειράζει». Δὲν πειράζει ἂν ἀφῆσεν ἀδελφοὺς, σύζυγον ἀγιώτατα ἀγαπωμένην, τὴν νεότητά, τὸ μέλλον. «Δὲν πειράζει». Καὶ ἀπέθανεν ἀπαλῶς μειδιῶν.

(ἀκολουθεῖ)

ΤΟ ΛΕΥΚΩΜΑ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ

Τί ἔγραψαν οἱ ξένοι.

Τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα καὶ ἡ ἐμπορικὴ ἰδιοφυΐα τοῦ Ἑλλήνος εἶναι οἱ κυριαρχοῦντες παράγοντες ἐν τῇ Βαλκανικῇ. Ἀφαίρεσον τὸν Ἕλληνα καὶ δὲν μένει ἄλλο τι μεταξὺ τῆς μεγάλης πλειονότητος τῶν λαῶν παρὰ μόνον μία ποσότης βαρβάρων χωρικῶν χωρὶς ἰδέαν τῆς νεωτέρας προόδου καὶ βιονομίας, χωρικῶν ἀπλῶς ὑπαρχόντων ἐν τῇ ζωῇ ὡς συνέβαινε μὲ τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ Ἰσαὰκ καὶ τοῦ Ἰακώβ.

Α. Ε. Ρόμπερτς

ΒΡΑΧΕΙΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Κ. Μ. Τ. Πρέβεζαν. Θὰ ἐκπληρωθῇ ἐν καιρῷ. — Μ. Χ. Ἀργός. Εὐχαρίστως. — Δ. Π. Κάϊρον. Τοιαύτη δωρεὰ ἡγέθη ἀλλὰ δὲν ἐλήφθη. — Κ. Π. Βοστώνη. Ν. Ι. Ἀλμυρόν, Στ. Δ. Φαθόπουρον, Π. Π. Αἰκατερίνην, Ἐμ. Κ. Ἰωάννινα, Ν. Τ. Μήλον, Τ. Ι. Π. Ἀργαλαστήν, Μ. Χ. Τεργέστην, Δ. Ι. Μασσαλίαν, Ε. Ν. Ρέστ, Ἀντ. Π. Εὐπατορίαν, Γρ. Φ. Σύμην, Π. Τ. Πίτσβουργ, Κ. Ι. Κ. Ἑλισαβετόπολιν, Ζητηθέντα πρὸς συμπλήρωσιν ἀπεστάλησαν.

Πᾶσα ἀποστολὴ πρὸς τὴν Ἐταιρείαν ἀπευθύνεται

Τῷ κ. Ἰωάν. Μ. Δαμβέργῃ

Διευθυντῇ τῶν Πατρῶν

Ὁδὸς Νικηφόρου 3 Α.

Εἰς Ἀθήνας.